

TRIBUNA

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe 1 lună .. 2

Nr-ii de Duminecă pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Reforma electorală în Austria.

(*) Cu cât se apropie mai tare ziua în care coaliția maghiară va fi silită să dea cărțile pe față, în afacerea reformei electorale, cu atât mai mult organele coaliției caută să sperie obștea maghiară, arătând ce primejdii poate să conțină o reformă — democratică.

O ia însă pe departe coaliția, sperînd pe Unguri deocamdată mai ales cu primejdiile și dificultățile ce se ivesc în — Austria.

Dincolo partidele tot n'au căzut adică de acord asupra proiectului de reformă electorală. Comisia *ad-hoc* numită de Reichsrath pentru a se rosti asupra proiectului prezintat de guvern, nu și-a depus încă raportul. Polonul *Starjenszky* a venit cu o propunere menită a lărgi cercul de *competență* și *activitate* a dietelor provinciale. Cei din comisie au respins propunerea. A venit însă clubul polonez și a declarat că el numai așa spriginește proiectul de reformă, dacă prin lărgirea competenței dietei provinciale se institue garanții mai multe pentru ca fiecare nație să aibe puțină să-și apere drepturile speciale.

Deputatul *Tollinger* a propus *dreptul plural de votare*, primul ministru *Beck* însă chiar alaltăeri s'a rostit împotriva. Creștinii socialiști au fost de părere a se decreta *obligativitatea participării la alegere*, lucru ce în lumea întreagă numai în Belgia și Elveția s'a introdus.

Toate acestea »*Budapesti Hirlap*» (5 Oct.), organul de căpetenie al coaliției, le prezintă ca — primejdii și vrea să demonstreze că M. Sa cel puțin s'a pripit când au autorizat în Austria pe *Gautsch* iar în Ungaria pe *Kristóffy* să anunțe reforma legii electorale.

Nimic ca și acest articol deghisat nu arată mai tare *teama de reformă* a coaliției dela putere.

E natural să-i fie frică. Latifundiștii cari stăpânesc acum Dieta, perd terenul de sub picioare îndată ce s'ar introduce o reformă democratică. Tot așa: e primejdii și domia exclusivă a ideii de stat național maghiar dacă în reformă se acordă înlesniri și celorlalte naționalități.

Decât *teama* asta n'ar trebui să-i facă pe imperialiștii maghiari să se bată în cap cu — logica.

Ei consideră adecă — în Austria — primejdioasă reformă din motiv că se dă prilej ca fiecare naționalitate caută să se îngrădească tot mai tare și să-și păstreze cel puțin poziția pe care o are în prezent. Ce rost are întreaga reformă, dacă și după realizarea ei partidele existente își păstrează

raportul, nu ajunge nici un neam deasupra, — se întreabă organul lui Apponyi.

Apoi tocmai *aceasta* este rostul reformei. M. Sa asta o vrea: fiecare nație să fie reprezentată în sfatul împărătesc după numărul voturilor de care dispune. Nu se asigură situație excepțională nici unei seminiții, ci în toate chestiile ce se vor discuta în viitor, *partidele* au să se înțeleagă, iar nu unul *singur* să decidă.

Iată de ce primul ministru a trebuit să respingă propunerea privitoare la *pluralitatea* dreptului de votare, drept ce unui cetățean care a terminat o școală medie, are vârsta de 35 ani și un copil legitim și plătește și o anume sumă de dare, ar asigura *3 voturi*... Elementul german și ceh, de sigur, ar fi câștigat astfel, dar Polonii, Rutenii și Românii cu atâția țărani și analfabeți, ar fi fost scurtați.

Să nu-i doară însă pe coaliționiști capul de cele ce se pot petrece în Austria, ci s'auzim odată vorbă respicată: cum au de gând să facă ei reforma electorală?!. Până acum nu i-am auzit decât spunând ce nu le place... Adevărat, și din asta putem ști ce le place. Ori cum, ar fi vremea supremă ca țara să fie luminată asupra planurilor guvernului ei, iar nu speriată cu cele ce se petrec — în vecini!

Congresul național-bisericesc se va convoca azi ori mâne. După a noastră părere, nici până acum n'a fost motiv de ezitare, căci oricare ar fi conflictul între guvern și mitropolie, legea e clară: în calea convocării congresului nu putea nimeni să pună greutăți. S'a vorbit că guvernul vrea să impună — comisar. Și în acest caz cuvântul din urmă congresul îl are: el trebuie să se rostească asupra a orice complicațiuni!

Reformă amănată. De vreme îndelungate *partidele maghiare* cari sunt acum la putere au urgentat reforma codului penal militar. Ministrul comun de război a și venit cu un proiect. *Polónyi* însă nu l-a primit nici măcar ca temei de discuție, ceace a determinat ca afacerea să se ia dela ordinea zilei și să mai treacă vre-un jumătate veac până să se realizeze reforma fără care în opoziție *Kossuth* și *tovarășii* zicea că țara se prăpădește.

Iarăși bietul țaran! Guvernul constituțional în adevăr poartă grijă de soarta sărmanului țaran!

După ce a pus noua dare de petrol, ce-l folosesc numai țaranii — căci aristocrații iluminează cu electric și gaz — pune acum însă dare și pe sare.

Adecă tot bietul țaran!

Statul și libertățile.

De dr. U. T. Mihaiu.

IX.

a) Libertatea gândirii.

Omul se deosebește de animal prin aceea că gândește. Gândirea e distincțiunea înaltă ce caracterizează omul de alte ființe. Prin urmare, e libertatea gândirii un drept înăscut al omului, care l'a recunoscut și formulat întâia dată revoluția franceză. Libertatea gândirii, separată de libertatea vorbei și a scrierii, nu se poate sequestră, ori se comite un despotism vădit. Dacă cuget fără să exprim cugetele mele, că ministrul are urechi de măgar, nu mă poate împedeca nime în lume, prin urmare, libertatea cugetării există totdeauna, chiar în statele cu despotismul cel mai refractar și imbecil.

Dar despotismul mă poate forța a scrie ori a vorbi contra gândirii mele tăcute, prin care e toată libertatea gândirii molestată și violată. În cazul acesta e însăși libertatea gândirii fără a o manifesta altuia, atăcată și suprimată.

Aceasta e cea mai mare violare ce s'a comis v'odată contra libertății, pentru că aceasta e voința care nu vrea să existe această libertate, nici chiar în tăcerea inimei. Suprimarea libertății gândirii în om, e abrutizarea, dobitocirea, negațiunea omului. Guvernul care vrea să împedeca gândirea, vrea să degradeze omul la nivelul josnic al animalului. De aceea afirmă textul declarațiunii din 1793: »*Dreptul de-a manifesta gândirea sa și opiniunile sale nu poate fi interzis*«. A gândi, orice, e permis, trebuie să fie permis. Acesta text stă în contrast flagrant cu politica guvernelor despotice, care pretind ca cugetele cetățenilor să fie conforme ideilor statului, care vreau să propună civelului gândirea esențială a statului, gândirea lui politică, religioasă, înapoiată, care îl deobligă a declara că gândirea asta e și a lui, care îl amenință cu exilarea ori cu închisoarea dacă nu face această declarațiune docilă, ori dacă o face și nu o ține. Intre un atare guvern și între un sistem de incvizitiune nu există nici o deosebire.

6. Libertatea vorbei.

Omul se deosebește de animal prin aceea că vorbește. Vorba e distincțiunea înaltă care deosebește omul de alte ființe viețuitoare. Prin urmare e libertatea vorbei un drept al omului, recunoscut și formulat întâiadată de Revoluția franceză. Vorba e prima manifestațiune firească a libertății de a gândi. Când avem o idee căutăm a o exprima ori a o împărtăși semenilor nostri. E deci rezonabil ca statul să ne permită asta, ori e

Perge és Rozslay utóda

fabrică de mașini și de pluguri pentru economie în Oradea-Mare.

Recomandă fabricație proprie de pluguri din cea mai bună calitate. o o o

Pentru fie-care preț i-a răspundere.

Magazin mare de grape, ciururi, crămă, zdrobitoare de struguri și tăietoare de paie.

iresonabil să ne-o interzică? Noi credem, că în o democrație parlamentară, unde se aplanează totul pe calea discuțiunii, trebuie să se poată zice totul liber, pentru că însăși statul are interesul cel mai mare, ca să se zică totul. Contraversele nu se mai rezolvă azi pe calea Horaților și Curaților, ele se desfac prin vorba care nivelează, disolvă și adaptă. Ce se exprimă, se ușurează și se alină, ce se retace, se constipează și se îndârzește. Asasinatul politic era regula în micile tiranii antice. Pentru ce? Pentru că orice libertate de vorbit și scris era oprită. Nu pumnalele înjunghiau tiranii, ci ideile liberale oprimate. Cesar nu a fost străpuns de cuțitul lui Brutus, ci de loviturile teribile ale libertății apăsate. Unde se suprimă în Rusia actuală un jurnal, se ripostează prin un atentat. În loc să curgă cerneală, curge sângele. Adevărul nu se poate îngropa. Dacă îl îngropi, el învie ca trupul lui Christos, ori se preface în pământ într'o masă combustibilă periculoasă, care explodează când corupțiunea serbează orgiile ei. Despotismul nu are nici un favor pentru un stat în timpul actual, el e inferior liberalismului progresiv, care permite publicului a-și exprima, a-și exhală, a-și elibera ori ce idee. Isoarele despotismului sunt macre, superficiale, turburi, sursele liberalismului sunt bogate, limpezi, profunde. Inconveniente ce au rezultat din libertatea vorbei și a scrisului, au fost cu mult mai mici, ca relele cauzate prin libertatea reprimată. Un guvern are azi numai alegerea între cuvântul absolut liber, ori cuvântul pus sub botniță, dar dela cuvântul înăbușit să nu aștepte nimic, și dacă vrea să aspireze la un bine, acesta poate proveni numai dela parola liberă de tot. Guvernul are nevoie să aibă un avis asupra tuturor cestiunilor, poporul să zacă înaintea lui ca o carte deschisă, pentru a alege avizurile cele mai bune ori cele mai puțin rele ca conduită politică.

Dar sunt încă guverne care nu cugetă astfel și nici nu arată dorul să cugete astfel. Ele cred în în opinia lor insipidă și imobilă, că numai ele au idei, și că orice consultare a particularilor e un lucru inutil ori timp pierdut.

După teoria asta sarbădă și răsuflată, zace tot adevărul, toată grația, toată judecata la guvern, nu la popor. Guvernul acesta nu știe, că orice guvern, fie el cât de bun, are greșelile lui, ca tot corpul, separat odată de grosul populațiunii? Cu cât trebuie să fie greșelile acestea mai mari, unde corpul legiuitor să basează încă pe un sistem censitar, care nici nu e un sistem electoral în sens liberal. Politica modernă știe, că orice adevăr democrat trebuie să izvorească de jos în sus, ca guvernele, numai atunci să pot lumina când se scoară în întunerecul masselor, că ele devin numai atunci clare. când ascultă multitudinea confusă a vorbelor tuturor. Numai în mulțimea vorbei rostită în virtutea libertății vorbei și a scrisului se poate afla adevărul fasonat, denaturat statut a ministerului, ci adevărul schinteilor, esențial, democrat.

Guvernele sunt servite prin agenți și sam-

sari. Acestea să fie stafetele firme ale adevărului? Ei sunt mai curând glandulele inficiate între corpul democrat și între guvern, care secretează suctul adevărului turburat și necurat. Acestea spun guvernelor adevărurile de jumătate, adevărurile vechi, care nu mai sunt adevăruri, ci neadevăruri, minciuni bălțate.

Guvernul trebuie să cunoască însă situațiunea nefalsificată, căci dela asta depinde prosperitatea și vaza lui. Un guvern rău informat poate deveni desastros pentru țeară. Aparatul de informațiune a guvernului e o mașină automată în care nu intră sufletul națiunii, ministrul e servit prin prefect, prefectul prin subprefect și așa mai departe, până la primari, notari, perceptori. Ființele acestea din urmă sunt încă elementele cele mai reacționare, lașe, lingușitoare.

Interesul lor e flatarea, dar nu instruirea guvernului. Faguet ne povestește un cas interesant din Franca: Un subprefect din 1870 a scris un raport asupra stărei spiritelor în arondismentul său, pe care l'a depus în mâna prefectului. Prefectul l'a cetit și i-a zis după aceea ca la un confrate: *Tu spui guvernului adevărul. Dă-ți demisia și fă-te jurnalist.* Subprefectul și-a dat demisia și s'a făcut jurnalist. Aceasta dovedește că jurnaliștii sunt necesari. *»Jurnaliștii sunt oameni care nu sunt subprefecți, pentru că ei au gustul să spună guvernului adevărul.»*

Cine guvernează contra opiniei publice, escită nemulțumiri, discordie, lupte civile, erezii. Călăuză guvernului nu poate fi pasiunea, ci opinia publică. Istoria e plină de exemple celebre, unde au escitat guvernele turburări și resmiriți, ignorând voințele poporului. Richelieu și Mazarin au făcut în o perioadă relativ calmă o politică în spiritul unei lupte civile. În orgoliul lor nu au ținut nici cea mai mică seamă de opinia publică. Ministrul rus Stolypin a înrăit o situație deja precară până la revoluție, prin o politică de cabinet separată de mulțimea populară. Răscoala țărănimei românești din 1784 se putea evita, dacă funcționarismul sub conducerea indolentă a baronului Bruckenthal ar fi luat în considerare plângerile și pretensiunile poporului. O presă liberă ar fi mântuit țara de cruzimile și devastările acestei răscoale pe care noi o regretăm adânc. O revoluție nu e altceva decât o grămadă de gânduri acoperite și suprimate, care nu s'au putut exprima decât într'un act. Acela care își exprimă durerile nu le pune în acte. Violența e fapta celor obidiți, oprimați, înăbușiți.

Opinia publică trebuie să o cunoască guvernul tot-deauna, chiar atunci, când nu e aplicat a o urmări. Dar pentru a nu o urmări, el trebuie să o cunoască trebuie să fie un guvern zăpăcit, stângaciu, miop, pentru a nu o urmări.

Comisia verificătoare a IV va țineă Marți ședința la orele 10 și va pertracta asupra petițiilor înaintate contra mandatelor deputaților Alexandru Vaida Voevod, Ștefan Petrovici și Dudits Endre.

P. S. Sa episcopul I. I. Pap al Aradului, care a fost dus două zile la Budapesta, în afaceri importante bisericești, a sosit ieri (Vineri) seara la reședință.

M. Sa regele va sosi la Budapesta în 27 Noemvre, când va țineă mesaj de tron la deschiderea ședințelor delegațiunilor.

Programul de muncă a Dietei. Dieta își va țineă prima ședință în 10 Octomvrie. Ministrul-președinte va înainta proiectul de lege referitor la budgetul de stat pe anul 1907 și va mărturisii expozeul său despre starea economică și financiară a țării. Va face o privire generală asupra acțiunii plănuite de guvern. Nota caracteristică a budgetului va fi ridicarea în mod hotărâtor a cheltuelilor, cu cari se va încerca să țină pas și venitele.

Ministrul de comerț va prezenta cinci proiecte de lege; unul despre spriginirea industriei, despre asigurarea muncitorilor, despre libera navigare și despre statistica externă.

La serbarea din Caransebeș unde se va dezvăli mâne statuia M. Sale, »Tribuna« va fi prezentată prin directorul nostru, dl Ioan Russu-Sirianu.

La serbările din 6 Octombrie ce se aranjază în Arad în onoarea celor 13 martiri au venit Maghiari înflăcărați din toate părțile. Delegația trimisă din partea Dietei, și care o formează deputații, Barabás Béla, Pap Elek, Bakonyi Samu, Steiner Ferencz, Fábry Károly, Müller Károly, Markos Gyula, Németh Imre, Keller István, Nagy György, Abrahám Dezső, Nagy Sándor, Dobrosláv Péter și Justh János, va fi condusă de președintele dietei Justh Gyula.

La statua celor 13 martiri au depus cunună.

Zichi Aladár ministrul a latere al M. S. a fost primit în audiență ieri.

Wekerle, ministrul-prezident, va călători Marți la Viena, unde va fi primit în audiență și va raporta M. Sale despre budget și despre reformele înaintate Dietei.

NOI ȘI UNGURII.

Sub acest titlu »Secolul« din București scrie:

»Rar se întâmplă să se poată cetii în presa ungurească și lucruri spuse mai cuminte despre raporturile dintre Maghiari și Români, fie vorba de România din Ungaria, fie vorba chiar și de regatul României. De aceea e cu atât mai vrednic de semnalat un articol pe care-l publică ziarul »Pester Lloyd« în numărul-i dela 28 Septembrie st. n. sub titlul »România și Ungaria«.

Prilejul acestui articol îl formează faptul vizitării în masă a țării de către Români de pretutindeni, fapt care, după cum se știe, n'a fost privit cu aceeași seninătate nici de toată presa și nici chiar de întreaga oficialitate din Ungaria. »Pester Lloyd« însă vine să spună un cuvânt oricum mai chibzuit și mai calm.

»Este dela sine înțeles — zice el, — să se facă »fraților de peste hotare« o primire pe cât se poate de entuziastă și să se atingă coarda naționalistă pe la numeroasele banchete și primiri, trăsând în accentele celor mai vii manifestațiuni inimile românești... Inșă ar fi o greșală, urmează ziarul unguresc, a se atribui acestor manifestațiuni un caracter politic, cu atât mai puțin caracterul unor demonstrațiuni iredentiste...

Firește, așa este. Toate aceste manifestațiuni la

HACKENDRE

architect cu diplomă
și măestru zidar.

Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4.

cari asistăm astăzi nu au alt caracter de cât pe acela al accentuării unității culturale spre care înțește întreg neamul românesc; atâta și nimic mai mult.

Dreptate are »Pester Lloyd« de asemenea să spună mai departe că toți oamenii politici ai țării noastre au convingerea făcută că »România trebuie să întrețină cele mai amicale și cele mai corecte relațiuni atât față de Austria cât și față de Ungaria;« — însă, putea să mai adauge că aceiași convingere, în ce privește necesitate și pentru Ungaria de a întreține cele mai amicale și mai corecte relațiuni față de România, trebuie să domnească în toate cercurile politice serioase ungurești.

Și mai departe: »Pester Lloyd« notează cu satisfacție și faptul că »România din regat de alt-fel e departe de a nutri sentimentul dușmăniei față de Unguri, — dând despre aceasta și pilde din zilele acestea, când cu inaugurarea pavilionului unguresc dela expoziție, etc. — Da, așa este și aceasta. Inșă noi trebuie să adăogăm iarăș, că nici Românul din Ungaria nu nutrește sentimentul dușmăniei față de Unguri, — ci numai față de sistemul, de sigur vremelnic, al opresiunii naționale ce domnește în statul vecin.

Cu alte cuvinte, la noi, la Români, nu numai oficialitatea ar fi convinsă de folosul ce ar fi, și pentru noi și pentru maghiari, ca cele două popoare să trăiască în bună înțelegere și chiar de într-o strânsă unire prietenească între ele, ci aceiași convingere domnește în opinia publică, și nu numai aci la noi, în țară, ci pretutindeni, printre toți Românii. — Se poate zice oare același lucru și despre opinia publică maghiară, și mai ales despre cei cari influențează, astăzi, această opinie?

De sigur că în teorie, sau în principiu, nici printre Unguri nu poate domni o altă convingere de cât aceea a necesității traiului în bună înțelegere, în strânsă prietenie, în deosebi cu Românii, dintre toate popoarele vecine. Dar... iată unde e buba: se întreabă ce fac Ungurii, sau dacă fac ceva pentru strângerea unor astfel de bune înțelegeri?

Notează, în sfârșit, »Pester Lloyd« că »număroșii Unguri care trăesc în România« sunt tratați aci cât se poate de liberal, că »școlile ungurești, societățile și comunitățile bisericesti își pot îndeplini activitatea lor fără piedică... — Ei, și dacă nu să întâmplă tot așa cu încă și mai numeroși Români și care în afară de aceasta mai sunt și autohtoni în regatul Sfântului Ștefan, — dacă acolo nu se poate zice, și n'o poate spune nici »Pester Lloyd«, că școlile, societățile și comunitățile bisericesti își pot îndeplini activitatea lor fără piedică, — cine este atunci de vină că totuși, și cu toate manifestările de dorințe, raporturii din Unguri și Români nu sunt ceea-ce ar fi dorit și ar trebui să fie?

Căci și aceasta este un fapt; și asupra lui n'ar strica poate să se discute cât mai des, și în presa noastră și în cea ungurească.

Ultime știri.

Catastrofă pe mare. Vaporul *Charterhouse*, care ducea emigranți în America s'a scufundat în mare. *Căpitanul și șasezeci de pasageri au murit.*

Budapesta, 6 Oct. De acum începând Max Falk, care 40 de ani a fost conducător al marelui ziar Pester Lloyd, a trecut la pensie și conducerea o va lua Leo Veigelsberg și Sigismund Singer.

Falimentul Rusiei. Londra 5 Oct. Mărturisirea ministrului de finanțe a Rusiei, că statul ar avea un deficit de 155 milioane de ruble, n'a surprins de fel opiniunea publică engleză. »Daily Express« spune că Rusia are să dea faliment, iar »Daily Graphic«

sustine, că stările financiare din Rusia sunt cu mult mai triste, decât cum le înfățișează ministrul de finanțe.

Judecați la moarte. Petersburg, 5 Oct. Tribunalul maritim din Kronstadt a adus judecată de moarte contra alor 19 matrozi răzvrățiți. Sentința a fost: executare prin glonț. Condamnații, cari au fost legați de stâlpi, au cântat Marseilliesă pânăce glonțul nu le-a stins viața

Fabrică de bombe. Charkow. Poliția a descoperit o fabrică de bombe; s'au găsit două bombe încărcate și 60 goale, precum și materii explozibile. S'au arestat 2 lucrători.

Țăranii ard grâul. Odesa. Țăranii au ars 27.000 măgi de grâu pe moșia Karbina aparținând principesei Wjazemsky.

Doi miniștri spanioli răniți. La-granja. Automobilul în care se aflau miniștrii finanțelor și marinei s'a resturnat înainte de sosirea lor la Granja.

Șoferul și ajutorul său au fost svârliți afară din trăsura răsturnată. Ministrul marinei este rănit la urechi și frunte; ministrul finanțelor are contuziuni pe tot corpul. Rănile ministrilor sunt însă fără gravitate.

O nihilistă arestată în Franța. Toulouse. Nihilista arestată de curând aci și care declarase că a venit să omoare pe un mare personaj rus, a mărturisit că este originară din Brest, că se chiamă Jeanne Tilly și că a făcut cunoștința unui student rus la Paris. Continuă a afirma, că comitetul revoluționar din Lausanne i-a dat ordin să asasineze pe un personaj rus.

Ocuparea Cubei. Berlin, 5 Octomvrie. După informațiile sosite din New-York, cabinetul din Washington, ce a ținut Marți ședință sub presidența lui Roosevelt a declarat categoric, că ocuparea Cubei din partea Statelor-Unite este numai ocupare de tranziție. E convins, că congresul nu va lua hotărâre contra intențiilor guvernului, Guvernul în timpul cel mai apropiat va da publicității câteva corespondențe din cari se va vedea lămurit, că Roosevelt de luni întregi, deja înainte de trimiterea comisiei în Cuba, s'a ocupat de chestia susținerii păcii.

Conflictul turco-italian. Constantinopol 5 Octombrie. Intre Poartă și între Italia e în pregătire izbucnirea unui conflict din cele mai strașnice, de oarece Poarta n'a dat încă nici o importanță conzului Galanti, numit la Prizrend.

Din România.

Inaugurarea statuei lui Alexandri. S'a stabilit în mod definitiv, ca solemnitatea inaugurării statuei marelui și nemuritorului poet V. Alexandri să se facă în ziua de 15 Octombrie a. c.

La această mare solemnitate va asista și M. Sa Regina.

Delegați de prin toate părțile vor veni de asemeni să asiste la inaugurarea statuei bardului dela Mircești.

Se așteaptă sosirea I. P. S. S. Mitropolitul Parthenie Clinceni, care face parte din comitet, pentru a se întocmi programul solemnității.

Ziua de 15 Octombrie va fi o zi de sărbătoare pentru întreg neamul românesc.

Pentru abonenți!

Rugăm stăruitor pe toți cei în res-tanță cu plata abonamentului să binevoiască a trimite neîntârziat sumele ce dătoresc. Am intrat în ultimul pătrar de an, și cum, abonamentul este a se plăti nainte, e de rigoare ca toți să-și aibă plătit abonamentul. In caz contrar ne vom simți îndemnați a sista trimiterea ziarului.

Administrația.

O vorbire.

E de remarcat primirea îndeosebi de caldă ce li-s'a făcut Făgărășenilor din București. Explicația se poate vedea și în vorbirea ținută de dl Al. Ciurcu, ajutor de primar, care a arătat cum Românii din Făgăraș au luat parte la războiul pentru independența României.

Iată vorbirea:

Fraților iubiti!

N'am de gând să fac un discurs, ci să vă vorbesc în chip cu totul familiar și am dreptul să vă vorbesc așa, fiindcă și eu sunt tot de ai vostri.

Și eu sunt din Țara-Oltului, din patria lui Radu Negru, o știți prea bine.

Dacă am fost mișcat adânc, când am avut deosebita cinste de a primi în numele Capitalei regatului pe atâți alți frați din țările vecine, vă puteți închipui de ce emoțiune sunt cuprins când am aci în fața mea, pe însiși conjudefenii din districtul în care am văzut lumina zilei, unii chiar foști tovarăși de copilărie, alții foști camarazi de școală.

De aceea nici n'am mers la gară ca să vă întâmpin, căci prea-mi erați apropiați și am ținut ca la primirea voastră orașul București și fie reprezentat prin Români ce nu-și trag originea de peste Carpați.

Tot așa doresc ca și acum alții să vă vorbească și să vă spună mai multe, să vă manifesteze în vorbiri frumoase și înălțătoare dragostea fraților de aici.

Eu țin să vă mulțumesc că ați venit, unii chiar pe căi depărtate, ca să admirați această frumoasă expoziție, ca să vă dați seama de progresele realizate de România, mulțumită activității întregului popor român și să vă îmbărbătați de cele ce veți vedea. Și vă mai mulțumesc că ați adus cu voi pe un veteran al războiului independenței pe pieptul căruia strălucește *Trecerea Dunărei și Virtutea Militară*. Cu această ocazie pot să vă amintesc că acesta nu e singurul Făgărășean care a luat parte la acel războiu. Mă aflu pe vremea aceea la ziarul »Românul«, împreună cu un alt compatriot al vostru, Teofil Frâncu, care a trebuit să se exileze pentru că în conciliul județean din Făgăraș, în calitate de procuror, a vorbit românește, cu toate protestările căpitanului suprem, care-l somă să vorbească ungurește. *Abea se declarase războiul și ne pomenirăm cu o droaie de Români din ținutul Făgărașului, care ne rugară să intervenim la ministerul de războiu ca să fie primiți în armata română cu gradele ce le aveau în armata austriacă, sau chiar ca simpli soldați. Am intervenit împreună cu regretatul Frâncu pe lângă generalul Fălcoianu și am reușit a face ca acești bravi Făgărășeni să fie primiți în rândurile armatei române, care după 200 de ani mergea din nou la botezul focului. Unii din ei și-au lăsat oasele pe câmpiile Bulgariei, alții, mai norocoși sunt și azi în viață, ca să se bucure de roadele jertfei lor, ca veteranul Radu Damaschin, din Cârțișoara, cu care avem acum fericirea de a stă la masă.*

HARTMANN JÁNOS
ARAD

Strada Kazinczi Nr. 11.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanșez în ori ce blanșă fără nici o lipire, pe cari apoi plumbii nu sar. La invitare merg ori și unde și în provincie, ducând pânură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai ales pentru cheiuri, iau re spundere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.

Pentru serviciu prompt și bun iau garanță.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard veche le transform în noue și le schimb.

Curând după primele ciocniri dela Grivița, vizitând pe răniții la Turnu-Măgurele, găsim în ambulanța de sub îngrijirea dnei Maria C. A. Rosetti, zăcând pe patul de suferințe pe tinerul sublocotenent Stanciu, din Viștea și mare fu emoțiunea mea când îmi spuse că e nepotul altui erou, al căpitanului Stanciu, un fost bun prieten al tatălui meu. Tinărul Stanciu fusese printre cei dintâi la asaltul Griviței și pe pieptul său strălucea *Virtutea Militară*.

Pentru cei cari cunosc fama foștilor grăniceri de dincolo, lucrul pare firesc, căci e știut că Românii din ținutul Făgărașului au fost totdeauna niște viteji, cari au dat împărăției austriace mulți eroi.

Tot din acest ținut a răsărit, între alții și eroul Ursu, din satul Mărgineni. Din simplu soldat el a fost făcut baron și a fost penzionat în gradul de colonel căci dacă ar mai fi rămas în activitate ar fi trebuit să ajungă la gradul cel mai înalt în armata austriacă.

Tot de pe Valea-Oltului, din Avrig, a venit aci un apostol al românismului, George Lazăr, al cărui moment l-am vizitat zilele trecute.

Și câți alții pe cari ar fi prea lung să-i pomesc.

Ca reprezentanți ai unui popor erau vă rog să ridicăți împreună cu mine paharele voastre în cinstea altui erou, pe care îl avem noi aci, care cu sabia și cu înțelepciunea lui a înălțat sus de tot numele de Român. Acest erau la-ghiicit fără să-l numesc.

Trăiască M. S. Regele Carol I!

Trăiască M. S. Regina Elisabeta!

Trăiască Dinastia Română!

Academia de marină din Fiume.

Fiume, 4/X 1906.

Duminea trecută am fost pentru prima-oră la Academie, numai ca să mă întâlnesc cu toți 4 cadeții români: anul II, *Constantinescu* și *Georghiu*; anul I, *Panteli* și *Georgescu*.

Când te preumblă pe Corsoul *Deac* pentru a merge în grădina publică, treci pe lângă Academia de marină, care e așezată în locul cel mai de frunte al orașului și e îngrădită cu gard de fer, iar parcurile frumoase, compuse din arbori uriași de dafin, ce răspândesc un miros plăcut, se văd din depărtare. La intrare pe poarta Academiei te întâlnești cu *soldatul de pază* (varda) care apoi te informează, că pe care parte să mergi. Din norocire am ales bine timpul vizitei (5 ore d. a.) căci elevii chiar se reinturnau dela preumblare, când preumblându-ne împreună prin parcuri i-am întrebat multe cele și ce să refere la Academie.

TEATRUL LA NOI.

În timpul petrecerii mele la București, întâmplător am avut întâlnire cu un simpatic actor: Ioan Popea. E transilvănean. A și venit odată în mijlocul nostru să-și arate puterea de artist în »Năpasta« lui Caragiale, ce s'a predat în Sibiu ca prilejul sfințirii catedralei metropolitane. Acum trăește în București așteptând ocazia bine venită să fie angajat la teatrul național.

Ne luasem în vorbă despre nevoile noastre și despre acele nevoi, ce le întâmpină un actor în drumul său atât de puțin umblat la noi.

Din vorbele și din ideile lui deslucitor spuse, înțelesesem, că ar fi foarte bucuros să se vadă reîntors iarăși în mijlocul nostru, unde să facă servicii bune și folositoare Thaliei române. Bine înțeles în schimb, când i-s'ar asigura o leafă oarecare, ca o condiție neapărat de lipsă pentru susținerea traiului său.

Și involuntar gândul meu a sburat departe la acel modest actor dramatic și artist desăvârșit, care fără nici o pretenție, fără nici un reclam, cutrieră în vre-o căruță simplă a cutărui țaran centrele românești, dând reprezentații teatrale. Mă gândeam la Z. Bărsean și la Turneul său artistic, ce l'a făcut în acest an. Și gândeam: în sufletul seu curat de muncitor cinstit, cât entuziasm și idealism cuprinde întreaga inimă de artist a lui Z. Bărseanu, care fără să se uite la multele neajunsuri ce le întâmpină, aduce aceasta jertfă națională, jertfindu-se pe sine.

Dar tot atunci un gând dureros m'a cuprins, gândul, că odată însuflețirea și idealismul lui fie

lata ce 'mi comunică elevul român Constantinescu despre Academie:

Academia până la anul 1857 era în Veneția. În școală se predau cursurile în limba nemțească. Are 3 etaje și un parc mare, care să înfunde în față și la spatele ei. Parcul din fața Academiei e împărțit în două. O parte e pentru anul al IV-a și cealaltă pentru al III-lea. Partea din spate e împărțită tot în două, pentru anul II și I.

Fiecare an are câte un loc pentru Tenis. Afară de Tenis mai au și un loc comun, unde să joacă Fussball (minge de picior).

Anul al III-lea are popice, al IV-lea are Casină care e frecventată în timpul liber.

Obiectele principale ce le învață sunt matematicile. Mercuria și Sâmbăta după masă sunt exerciții maritime. Se exercită cu vaporul sau cu luntrea, iar când e vânt cu pânze (vele). Comandantul Academiei e un comandor (Linien-schiffscapitan).

Pentru fiecare clasă e destinat câte un căpitan, care îngrijește de cele necesare. În fiecare zi face un ofițer inspecție în Academie.

Se învață în școală limba engleză, franceză, croată și italiană. Limba ungară e facultativă și e impusă numai Ungurilor, cari sunt în număr de 21 în toată Academia. Cadeții români sunt 3 din *București* și 1 din *Buzău*.

Românii din anul al II-lea au primit încă de anul trecut (pe la Crăciun) distincție pentru că studiază bine.

Acum 6 ani au mai fost 2 Români în aceasta Academie, cari acum sunt sublocotenenți în România. În Academie majoritatea sunt Nemți, sunt apoi Croații, Italianii, etc.

Elevii români *Panteli* și *Georgescu* au depus cu succes examenul de primire și acum poartă uniformă austriacă.

Toți patru Români mi-au laudat mult Academia, și zic că nu se va afla în toată Europa o școală militară mai bine organizată ca aceasta.

Raportor.

Afaceri școlare.

În numărul 173 al acestui ziar sub titlul »Salarele învățătoarești« a apărut un articol din penna P. O. domn *R. Ciorogariu*. În acest articol ne arată dl autor, că Ven. Conzistor se ocupă serios cu chestiunea urcării salarelor învățătoarești. Această veste îmbucurătoare este un balsam pe rana suferințelor noastre a tuturor învățătorilor, căci noi credem, că toate Ven. Conzistoare se vor ocupa cu această afacere atât de importantă. Ne arată mai departe remediile sulevate de unii învățători (precum și

netemeinicia acelor) la rezolvarea chestiunii. Cum-că acele remedii nu pot fi folosite la ajungerea scopului, dl autor ne argumentează pe deplin.

În fața argumentelor Dsale nici un învățător sau altă persoană nu ne va dovedi contrarul. Foarte adevărat! Numărul școalelor nu se poate reduce, precum nici a posturilor învățătoarești, și dacă e vorba pentru susținerea și sporirea școalelor și a posturilor învățătoarești, argumente sunt multe, însă contra nu. Și cel mai puternic argument, cred că este acela: Școalele în partea cea mai mare le-am erezit dela părinții nostri și s'au întemeiat în timpuri mai grele. Acei întemeietori nu ne-au dat voie să le nimicim și împuținăm, ci să le sporim și aducem la stare înfloritoare. Apoi numărul copiilor obligați de școală crește din an în an și poporul simțește tot mai mult lipsa de învățătură. Reducerea sau împuținarea școalelor va trage după sine urgia nepoților și strănepoților nostri.

Al II-lea remediu sulevat de alți învățători este centralizarea salarelor prin o repartitie generală din partea Ven. Conzistoare. Că aceasta nu e posibilă, dl autor ni-o dovedește prin argumentul cel mai puternic, că e în contradicție cu autonomia parochiilor.

Prin articolul său, dl autor a făcut mare bine învățătorimei, căci de o parte a delăturat susținerea acestor păreri greșite, iar de altă parte a dat ocaziune învățătorimei și altor persoane cu tragere de inimă către școală, să se ocupe cu aflarea mijloacelor pentru urcarea salarelor.

Vorbă să fie. Chestiunea e greu de rezolvat, când se razimă numai pe umerii unora. Să fie condus fiecare suflet românesc de adevărata iubire și să lucreze cu zel pentru școală, afacerea aceasta s'ar rezolvi iute, căci și mijloace s'ar afla repede. Dacă toată inteligența noastră și cu deosebire protopresbiterii și preoții îndemnați de adevărata iubire către cauza școlară ar lucra cu neobosite puteri pentru luminarea poporului în afacerea salarelor, reușita ar fi sigură în cel mai scurt timp.

Cum au purces organele noastre bisericești la urcarea salarelor la minimum de 300 fl.? Poporul nostru era datat a plăti pe învățătorul său cu suma de 80, 100, 150 fl. la an. Vine legea despre urcarea salarelor. La început chiar și persoanele din fruntea afacerilor noastre bisericești se îndoiu despre posibilitatea urcării. S'a decis urcarea, s'a pus în mâinile bravilor protopresbiteri și preoți, cari au lucrat cu neobosite puteri, au luminat poporul. Au îndemnat întâiu pe cei accesibili, și dela aceia au luat exemplul și cei încăpăținați și iată că le-au succes urcarea.

Eram student în teologie pe aceea vreme și

tru teatrul românesc, ce are să fie. Dezvoltându-i de pe acum gustul pentru teatrul românesc, la vreme va aduce bucuros cu mai multă dragoste jertfe pe altarul Thaliei române.

E mare partea publicului românesc și acum, care este tot atât de primitivă în ale dramei ca și publicul de pe vremea ivirii lui Millo. Strâmbarea din umeri, schimonosirea feții, țipetele asupra lui mai mare efect decât ori-care dramă de a lui Caragiale. Dacă deci numai atunci ne vom gândi să ridicăm publicul dela această stare primitivă când vom avea teatru românesc, lucrul va merge mai greu și vom întâmpina mai multe neajunsuri.

Și toate aceste îndrumări spre bine și atât de folositoare, mai sus înșirate, s'ar putea face ușor.

Avem câteva puteri bune: Z. Bărsean, I. Popea, A. Bănuț, T. Moraru, apoi dșoara Brașoveanu. Societatea de fond pentru crearea de teatru românesc ar lucra înțelepțește dacă n'ar lăsa răslețe aceste puteri, ci mai angajând încă o acrită și dându-le o leafă anumită, să formeze din ei o trupă ambulantă, care să dea reprezentații teatrale în toate părțile locuite de Români. Din banii incurși o parte să se dea societății pentru fond, iar cu cealaltă să se acopere cheltuielile.

Astfel deodată am ajunge la două foloase; pe deoparte și trupa ar contribui într'un mod neîndoiios la sporirea fondului, iar pe de alta parte — precum spusesem mai sus — am forma public matur, care să înțeleagă rostul teatrului la noi.

Dacă în âst mod se va purcede, cred, că am ajunge cu pași mai repezi la realizarea visului nostru neîmplinit.

Petru E. Papp.

cât de mare, totuși trebuie să fie ingenunchiat de trista realitate, dacă de cu vreme nu i-se vor întinde mijloace trebuincioase pentru ușorarea muncii cinstite și aducătoare de foloase ce o săvârșește. Z. Bărsean deși a fost bursierul »Societății de fond pentru crearea de teatru român«, azi între el și aceea nu mai există nici o legătură de îndatorire, nici de ajutorare. Tot ce el face, o face numai din dragoste pentru neamul său, ajutat numai de propriile sale puteri și de o remunerație slabă din partea obștei românești.

Ori care cugetător vede însă, că se simte necesitatea la noi a unei mișcări teatrale mai pronunțate și până la acel leaf al anilor, când la răvașul vremii vom putea și noi creșta mărteț edificiu de teatru românesc. Și de ce? Pentru că se recere să înem pași cu alte popare mai culte de cât noi. Pentru că publicul românesc în mare parte, cunoaște literatura maghiară dramatică tot atât de bine, ca un Maghiar cult, până când despre cea săracă a noastră, n'are nici idee.

Și nu exagerez nimic, când mărturisesc, c'am fost în multe case de ale inteligenților nostri, în a căror bibliotecă am văzut toate scrierile dramatice din literatura maghiară, iar din literatura noastră nici un fel de carte.

Din mișcarea teatrală mai intenzivă, ce s'ar porni, am scoate multe foloase. Mai înainte de toate ne-am cultivă, am încalzi la sinul nostru și pe acele suflete răzlețe, cari bucuros înnoată în apele culturii străine și i-am reîntoarce dela povârnișul perzării. Am învăț publicul auditor la o rostire corectă românească, la accentuare perfectă și mai presus de toate am forma public matur pen-

întreb pe un preot din tractul Alba-Iulia: Nu se opune poporul la urcarea salarelor învățătoarești? Nu răspunde acela, pentru-că dl protopop Nicolae Ivan, pe care azi l'a trimis Dumnezeu în tractul nostru, a știut însufleși poporul încât și parochiile cele mai sărace au primit urcarea salariilor aproape fără nici o contrazicere.

Așa a făcut dl protopop Furdul în tractul Câmpeni, unde și edificiile școlare în partea cea mai mare erau necorăspunzătoare și i-a succes și urcarea salarelor la acel minim, dar i-a succes să zidească și edificiile școlare, cari azi se înalță ca tot atâtea altare ale culturii poporului nostru prin comunele împrăștiate de munte. Așa s'a făcut în toate tractele și în ziua de azi tot numai așa se va rezolvi chestiunea urcării salarelor și a solvării regulat, dacă *tot acele persoane marcante în viața școlară se vor pune cu trup cu suflet, mustrând, certând, îndemnând cu vreme și fără vreme, după cum zice apostolul, și izbânda va fi sigură.*

Să zicem că autoritățile noastre bisericești urcă salarele la un minim de 1000 cor. Acest deciz e de a se aduce în îndeplinire. Comunele bisericești luminate prin circulare trimise anume și prin vorbirile domnilor protopresbiteri și preoți în partea cea mai mare vor primi fără rezistență. Aceasta o vor face toate comunele, cari au fonduri mai contribuind ceva ca să se ajungă. O vor face și comunele, a căror locuitori sunt bine situați materialicește și sunt mai în populate. Vor rămâne comunele sărace, cari au puțini locuitori și locuitorii sunt slab situați materialicește, precum sunt mai multe în Bihor. Pentru ajutoarea acestora se face o colecție generală în întreaga metropolie și când e vorba de un scop așa mare precum este susținerea și prosperarea școalelor și preste tot educațiunea poporului, nu cred să existe persoană, care să nu sacrifice din avutul său. Din sumele colectate se va înființa un fond pentru ajutorarea parochiilor sărace la susținerea școalelor.

În ce privește solvarea regulată a salarelor, n'ar fi tocmai greu de făcut, dacă iubirea și buna-voință a comitetelor parohiale nu ar lipsi. Se începe anul școlar. Învățătorul intră în funcțiune. Epitropia nu dispune de bani. Ce e de făcut. Se autorizează epitropia a contrage un împrumut dela o bancă cât face jumătate din salariul învățătorului pe 6 luni, din Septembrie până în Martie, și din aceste parole se solvește regulat leașa la fiecare lună. În timpul acesta se colectează bani din repartiție și dacă se încasează toți banii atunci se plătește și cambiul, și de aici încolo urmează plățile din salariul încasat și abia s'a dat mai mult cu 7—8 floreni, ceea-ce cred că e nimica, când te gândești numai la mizeria ce înfîmpină bietul învățător din cauza neplătirii regulat a salarelor.

Deci părerea mea este, că chestiunea cu salarele învățătoarești nu ar fi tocmai greu de rezolvat, dacă fiecare bun credincios al bisericii noastre ar da ajutorul posibil. *Un învățător.*

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 Octomvrie 1906.

— **Al II-lea Concert al »Reuniunii din Sibiu«.** După reprezentațiile lui »Moș Ciocârlan«, cântăreții și cântărețele din Sibiu, s'au mai produs într'un concert înainte de a ne părăsi.

Buna faimă a corului și a celui ce îl diriguie făcuse pe toți să se grăbească să asiste și la aceasta sărbătoare muzicală românească.

Cântările religioase; »Irmosul dela intrarea în biserică« și »Concertul de Muzicescu, au fost executat în chip minunat; de asemenea și cele două compoziții ale domnului Kirchner, în care a plăcut mult vocea de contraltă a d-rei Delia Olariu.

»Hora Dobrogeană« însă cu frumoasa-i stilizare populară a cucerit pe toți.

Doamna Lucia Cosma, cu vocea sa limpede de soprană, care a plăcut atât de mult în »Moș Ciocârlan«, a pus mult suflet cântecelor »Sub fe-reastra mândrei mele«, »Știi tu măndro« și »Mugur mugurei« de Dima, însuflețind pe toți.

O impresie frumoasă a făcut și doamna Crișan cu vocea-i de soprană dramatică împreună cu domnul A. Niculescu, baritonul nostru prețuit și de Sibieni, cum și orchestra și corul în executarea baladei »Mama lui Ștefan cel mare« Dima.

După cântarea minunată a bucăților »Pe tine te lăudăm« de Bena, »Colinda« de Tschai-kowsky, și »Două inimi nu-mi dau pace«, doamna Tritean a cântat, acompaniată de orchestră, greaua »Arie a Ofeliei« din Hamlet, de A. Thomas, dând la iveală frumoasele calități ale vocii sale de soprană, cu mare strălucire în triluri și în treceri dela un registru la altul. Adevărate ovații s'au făcut dnei Triteanu după această bucată de de muzică clasică.

»Fântâna cu trei izvoare« de Dima și »Morarul« de Kiriac au fost cântate cu aceeași putere de interpretare de acest cor fără seamăn. După ce s'a repetat »Morarul« dl D. Popovici (Bayreuth), directorul Conservatorului a dat o cunună de lauri cu panglici tricolor vestitului cor din Sibiu.

D-na Lucia Cosma a cântat apoi întovărașită de orchestră aleasă »Rugăciune a Elisabetei« din »Tanhäuser« (Wagner) și »Cântecul Solvegiei« din »Peer-Gynt« (Grieg), în care puterea sa de interpretare a trecut marginile desăvârșitului, atât de fin reda în triluri de privighetoare admirabilul motiv popular scandinav. Cu acest prilej și mai mult am observat înalta cultură muzicală a d-nei Cosma.

Apoi d-na Veturia Tritean a cântat câteva doine, dintre cari au plăcut foarte mult cele două bucăți ale tinărului compozitor Tiberiu Brediceanu, căruia i-s'a făcut ovații. D-na Triteanu cântă cântecetele noastre populare cu atâta foc că a fermecat întreg auditorul.

Concertul s'a sfârșit prin execuția de către cor și orchestră a admirabilei compoziții »Vântul« de Kirchner în care sunt câteva minunate efecte simfonice.

În âst chip s'a sfârșit sărbătoarea muzicală ce ne-au prilejit-o cântăreții Sibieni, cu un adevărat triumf pentru muzica noastră națională și o pildă vrednică de urmat de societatea noastră aleasă.

(»V. Națională« dela 3 Oct.)

— **Examenul de cvalificațiune** preotească pentru candidații de preoție din diecesa Aradului se va începe Luni la orele 9. Vor fi admiși numai cei ce și-au înaintat recursurile în regulă.

— **Regretabil.** În un ziar de frunte din capitală a apărut un articol nedrept și infam la adresa noastră. Îscălitura e făcută de un Slovac renegaț, care nu știe nici o vorbă românește, nu ne cunoaște neamul, n'a avut prilejul să-l examineze mai de-aproape, cu bărbații noștri politici n'a discutat nici odată, din literatura noastră n'a citit nici puținele traduceri, ce s'au făcut în limba maghiară.

E din cale afară regretabil, că cineva se girază de judecător asupra noastră, când nici nu ne cunoaște.

— **Trenurile,** au sosit azi în gara din Arad numai cu o întârziere de jumătate de oră.

— **Și se duc** cu miile fericiții cetățeni ai statului maghiar. Vaporul »Panonia« a plecat ieri cu 1932 de emigranți spre America.

— **Lueger,** primarul Vienei e grav bolnav de diabet. Picioarele îi sunt umflate și pline de răni.

— **Din statistica** edată de ministrul de interne a Angliei reese, că în Londra în anul trecut au murit de foame *patruzeci și nouă de oameni.*

Câți ar muri la noi, dacă n'ar emigra în America!

— **Teatrul din Nancy** a ars cu desăvârșire. Pagubele se urcă la 800.000 franci.

— **O durere.** Un preot, ce poartă frumosul nume de Sălăgean, zilele trecute își ducea băeții la școală. Pe tren cât a călătorit, n'a schimbat cu băeții nici o vorbă românească, — căci nu știu — ci numai tot ungurește.

Preot român, ce trăește cu prescură românească, din sudoarea a celui popor, a cui limbă o desconsideră!

Ajungă-l blăstămului și durerea celor întristați pentru aceasta purtare infamă, față de dulcea limbă a mamei sale.

— **Exame.** Inflăcărutul naționalist din Nădab Adrian Popescu a depus la Cluj al doilea rigoros cu succes strălucit.

li trimitem felicitările noastre!

— **Poșta din Ghioroc.** La administrația noastră zilnic sosesc scrisori dela abonații noștri, în care se plâng, că nu primesc regulat foaia. Se înțelege, că neregularitatea nu zace la noi, căci doar e în interesul nostru să fim cât mai punctuali cu expedarea foii. Neregularitatea o găsești însă la poștă.

Lată de pildă ce s'a petrecut la poșta din Ghioroc. Abonații noștri nu primesc foaia săptămâni întregi, căci numerii erau puși la o parte la poștă și la luna vânduți la Jidanul din sat. La această poștă s'a descoperit însă și alte lucruri detestabile. S'a adevărit adecă, că șeful poștei, Tiroler, a desfăcut pachetele sosite pe adrese străine și scotea din ele, ce-i venea la socoteală. S'a făcut perchiziție la susnumitul șef, și s'au găsit la el nenumărate obiecte prețioase, ce se considerau pierdute. A fost dat pe mâna poliției și deținut. Azi e suspendat.

Bine înțeles despre aceasta pungășie, ziarele maghiare n'au nici un cuvânt de spus, ci tac, tăcerea peștelui. Curioasă tactică!

— **Sultanul** suferă de o boală foarte gravă. Consultarea medicilor nu poate fi perfectă, căci sultanul nu îngăduie nici unuia să se apropie de el. Constatarea boalei se face deci numai după spusele sultanului: Medicul german, Bergmann a fost plătit până acum cu 320.000 franci. Se svonește, că sultanul suferă de boala sa în grad atât de mare, încât nu poate să se ocupe cu agendele statului, ci le concredre fiului său, Burham Eddin. Cine are să-i fie urmaș, nu se știe.

— **Convocare.** La cererea mai multor meseriași și calfe române din Arad prin aceasta convoc și rog pe toți meseriașii și calfele române din Arad, ca m e m b r i i ai »Asociațiunei naționale aradane«, ca pe ziua de Duminecă în 7 Octomvrie st. n. a. c. la orele 10^{1/2} să se întrunească la conferință intimă în sala »Casei Naționale« din Arad. *Arad, la 23 Sept. 1906.*

Petru Truția,

dir. al »Asociațiunei aradane«.

— **Moartea rabinului din Sadagura.** Un eveniment de un gen cu totul special, au fost scenele cari s'au petrecut la moartea rabinului făcător de minuni din Sadagura (Bucovina) care s'a întâmplat alaltă-seară.

De când starea sa devenise critică, soseau zi și noapte telegrame din toate părțile lumii. Numai în ultima săptămână au sosit 5000 de telegrame.

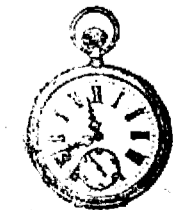
Tot atât de numeroase a fost afluență de străini din Rusia, România precum și din interiorul țării.

Mai multe mii de persoane stăteau eri în jurul castelului jelind și isbucniseră în furtunoase strigăte de disperare, când pela orele zece seara, se anunță moartea rabinului Israel Friedman.

Cel puțin 10.000 de oameni urmau, la orele 3 dimineața, sicriul la cimitir.

Rabinul făcător de minuni lasă în urmă-i o văduvă cu șase fii și trei fice, dintre care cea mai tânără e în vârstă de opt ani și e deja logodită.

Rabinul încasa anual sume enorme, pe cari le

◆◆ SEGEDINUL E ORAȘ VESTIT ◆◆

Acolo se pot căpăta cele mai ieftine Oroloage și bijuterii, mai ieftine de cât ori unde. Nu-i de lipsă să ne dăm bani în mâni străine. Cine vrea să se convingă despre toate acestea, să ceară un catalog mare ilustrat, ce se trimite gratuit, dela **Scheiner Samu, juvaeriu în Szeged.** Acolo se capătă un orologiu de argint dela 5 floreni începând, inel de aur, cu 14 carat dela 2 fl. 50 cr. în sus, cercei de aur dela 1 fl. 50 în sus, lanț (colier) aur 4 fl. 50 cr. un orologiu de nikel dela 2 fl. 50 cr. în sus, un vecker dela 1 fl. 50 în sus.

cheltuia în cea mai mare parte pentru scopuri de binefacere.

Totuși întreținerea casei costa anual o sută de mii de franci.

Membrii de sex feminin ai familiei, sunt dame foarte elegante și și comandă toaletele la Paris și Viena.

— **Una la zi.** Pe bulevard în București un birjar mâna caii în galop. Un ștregar de studențiu îi iase în cale și-l oprește zicându-i.

— Ai timp dle?

— Da, coconășule!

— Atunci de ce grăbești?

Și plecă mai departe.

— **Marina americană.** Se anunță din Washington, că sub direcțiunea biroului echipamentului ministerului marinei, s'au efectuat pe coasta Pacificului lucrări importante, ca să se dea o mai mare extensiune întrebuințării telegrafiei fără sârmă. Acele lucrări costă 1.625,000 lei, și câteva stațiuni au și început să funcționeze. Alte posturi vor fi de asemenea stabilite la Filipine, și s'au dat ordine tuturor vaselor flotei Atlanticului cari posedă aparate de telegrafie fără sârmă, ca aspiranții de marină să se specializeze în întrebuințarea și primirea telegramelor. Toți aspiranții vor trebui de altfel să familiarizeze cu codul speclai telegrafic.

— **Trustul apelor din Iordan.** Colonelul american Clifford Radond directorul »Companiei internaționale de apă din Iordan« a obținut dela guvernul turcesc monopolul traficului de apă din Iordan. Transportul de apă din istoricul fluviu e destinat pentru botezuri. Apa se sigilează în vase sub supraveghierea patriarhului din Ierusalim. Sigilul e al guvernului turcesc.

Clienta cea mai bună a acestei ape pretinse sfințite e... America de Nord.

— **Ochiane în armata rusească.** Ministerul de războiu a luat măsuri ca în regimentele de munte să se introducă ochiane, pentru explorarea vizuală a terenurilor.

Fiecare companie va avea ochiane; unul; sergentul, 4 căprarii și unul un fruntaș.

— **Un curios caz de flagelație.** Se anunță din Berna, că în satul catolic Obervaz, din cantonul Graubünden, două-spre-zece fete și femei tinere s'au lăsat a fi biciuite pe trupul gol și să li se ia sânge de către un paraclicer în vârstă de 60 de ani, de oare-ce credeau că aceasta era spre izbăvirea lor și a celor-alți oameni precum și spre mântuirea sufletească a celor morți.

Paraclicerul a convins pe femei să se supună la această procedură, arătându-le scrisori falsificate pe cari susținea că le-a primit dela mai mulți preoți de vază ai cantonului, precum și prin stăruințele sale verbale.

Paraclicerul a fost arestat.

— **În Arad,** strada Forray-u. 2/b, vis-à-vis de drogheria Nádas, orolojerul și juvrajul

Zinner Vilmos

desface prăvălie de oroloage și juvaerice, ba chiar vinde prăvălia.

— **Femeile engleze,** nici odată nu folosește la față decât »Lapte de castravete« ce se găsește în adevărata calitate engleză în farmacia Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. E de efect sigur și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele »Balassa« să se găsească. Sticla cu 2 coroane, săpunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1-20.

Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui Ballassa Kornel, Budapest — Andrassy-ut 47.

Se capătă în Arad la farmacia Földes Kelemen și la drogheria lui Vojtek și Weisz.

— **În exclusiva magazină a fabricii de pânuri au sosit noutățile de toamnă.** O întreagă uniformă de haine bărbătești 3 metri pânură de lână fl. 3.90, 4.45, 5.40, 6.60, 7.95.

În provincie trimitem mustre. Pentru un pardesiu ori palton 2.20 cmt. fl. 6.60—7.50.

Peptare după moda franceză în prețurile cele mai convenabile.

Pentru copii se capătă remășițe. Cu stimă: **Leichner és Fleischer** magazinul fabricii de pânuri în Arad, Szabadságtér 17.

— **Wolf J.,** pantofar de ghete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorității).

— Atragem atențiunea on. p. asupra anunțului alui *Glvk Sándor.*

— Atragem atențiunea on. public cetitor asupra anunțului *Grüner és Varga,* ce-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Atragem atențiunea on. cetitori asupra anunțului lui *Pártos Lajos.*

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului *Fischer Simon,* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Winkler József.*

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului *Singer A.* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacâmuri de argint. Oroloage de buzunare de aur, argint și oțel. Un departament separat se găsește fabricațiunile de argint china de prima calitate.

Grallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

BIBLIOGRAFIE.

În tipografia Diecezei Aradului a apărut *Căldindarul pe 1907,* un volum ilustrat cuprinzând 180 pagini text. Prețul 40 fileri.

A apărut în Tipografia Diecezană din Arad: *Elemente de geografie și constituție* pentru clasele primare, de I. Vuia, învățător. Aprobate cu decizia Venerabilului Conzistor arădan. Prețul unui exemplar 60 fil.

Curs practic de Aritmetică și Geometrie pentru clasele V și VI ale școlii primare, de Iuliu Vuia, învățător director-școlar. Prețul unui exemplar 36 fileri.

Poșta Redacției.

Toboleanul. Ne pare rău, că nu putem împărtăși cu Dta părerea rea ce o ai față de preoțime pe care noi atât de mult o stimăm. Dacă și aceea e excepționezi, că Conzistorul a ordonat plățirea anticipativă lunară a învățătorilor precum o prescrie aceasta regulamentul, n'avam ce să mai zicem nimic. Te asigurăm, că dacă s'ar fi ordonat cum ceri Dta, plățirea anticipativă pe 3 luni, atunci multora nu le-ar fi plăcut aceasta. Apoi ajutorul ce i-să cere învățătorului la scripturistica, în interesul lui îl cere, ca să fie la vreme preliminarea etc. gata.

Posta Administrației.

Ilie Neda (olă) Oravița. Abonamentul e plătit până la 1 Octombrie 1906.

A. V. Tamásda. Am primit 5 cor. pe al IV-lea cvartal 1906. Da. Poți trimite.

George Stologian, Răcășdia. Am primit 5 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Octombrie 1906.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Concurs

Direcțiunea institutului — de credit și economii »Ciacovana«, în Ciacova, publică concurs pentru ocuparea postului de contabil devenit vacant în urma abdicării contabilului ales la alt institut.

Salariu anual cor. 1600.

Locuință de astădată la institut.

La caz dacă direcțiunea nu va mai putea da locuința în natură, atunci primește contabilul 300 cor. în bani de cuartir.

Tantiemă statutară.

Cei cari doresc a reflecta la acest post, au să documenteze, că au absolvat școala comercială cu examen de maturitate și să poseadă limba: română, germană și maghiară perfect în vorbire și scriere.

Rugărilor sunt a se adresa Direcțiunii institutului »Ciacovana« Csákova, până în 18 Oct. st. n. 1906.

Numai cei cu praxă de bancă vor fi luați în combinație, și au să documenteze, că sunt capabili pentru a compune în mod independent bilanțul.

Noul ales va avea să-și ocupe postul necondiționat imediat după alegere.

Ciacova, din ședința plenară a Direcțiunii ținută la 2 Oct. st. n. 1906.

Direcțiunea.

De ce

Emulsiunea lui Scott este preferata unturii de pește obicinuite, fiind-că untura de pește cauzează greutate de mistuire, și organismul numai o parte mică din untura de pește absoarbe. Emulsiunea lui Scott descompune untura în picăturile cele mai fine, așa că și stomacul cel mai slăbit în forma aceasta o poate ușor mistui. În urma aceasta contribuie mult la nutrire

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: »un om, care poartă în spate o știucă mare«.

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, »Városi Gyógyszertár«

BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original G. 2-50

Se află în fie-care apotecă.

Atențiune!

Aduc la cunoștința p. t. public, că aici în

ARAD,

strada Deák Ferencz nr. 20

lângă hotelul »V A S S.«

din fabricatele fabricantului de cuptoare din Timișoara (Temesvár), alui

Pucher András,

din fabricate de prima calitate din țară po-

trivite pentru încălzit cu lemne, carbuni și coals, pentru sporurile, vanele de scaldă și lespezile de pereți, putându-se face totodată și eventualele comande pentru curățiri, reparaturi și altele.

Prețutul sprijin al onoratului public îl cere cu tot respectul :

PRODANOVITS DÖME.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905.
17 Septembre

ACTIV

114494633	{ 80899633 Reserva metalică Anr . . . 80716959
1635054	{ 33595000 „ Trate Anr . . . 32360000
57875287	Argint și diverse monete
24827748	Portofoliu Român și Străin
11999666	{ *) Impr. contra ef. publice . . . 8178900
15153610	{ „ „ „ „ in cont curent 22398082
2930477	Fonduri publice
5746433	Efectele fondului de rezervă
587944	„ „ „ amortisarea imob. și material
407196	Imobili
82395365	Mobilier și Mașini de Imprimerie
—	Cheltuieli de Administrațiune
4089379	Depozite libere
41676746	„ „ & provizoria
363819538	Conturi curente
	Conturi de valori

PASIV

12000000	Capital
19878642	Fond de rezervă
3016596	Fondul amortisării imobilelor și material
244343780	Bilete de Bancă în circulațiune
1560788	Profituri și pierderi
624372	Dobânzi și beneficii diverse
82395365	Depozite de retras
—	„ „ „ & provizoria
363819538	

Seomptul 5% *) Dobânda 5%

1906.
9 Septembrie 16 Septembrie

109481848	113076959
677631	654568
92948627	95023521
29546104	30576982
11999924	11999924
14801390	14801390
2908324	2908324
5769938	5770128
604199	604286
376831	460063
86596270	86121970
8511500	7774000
7128110	5054180
23090333	22414654
394441029	397240949
12000000	12000000
21373142	21373442
3222588	3222588
260377640	264313100
1646498	1646498
713091	789351
86596270	86121970
8511500	7774000
394441029	397240949

S'a fondat la anul 1874.

H A I N E
pentru bărbați,
juni și copii

din materie de cea mai bună calitate, cele mai moderne, cel mai bun croi, paltoane și pardesii de toamnă și de iarnă în cele mai favorabile condiții și mai ieftine prețuri la

Moskovitz Zsigmond

Liferantul inteligenței române

A * R * A * D,
Edificiul teatrului.

● Filiala în Piața libertății Nro. 1. ●

Toate vestmintele gata, la dorință se întocmesc conform corpului, fără alta renumerație.

În flecare săptămână
MARFĂ NOUĂ!

Telefon Nro. 534.

Comanda din provincă se efectuează încurând.

Marfă bună, prețuri ieftine, serviciu punctual.

Mare magazin de specialități din Paris.

Mare magazin de specialități din Paris.

Mare magazin de specialități din Paris.

NOU

Aduc la cunoștința On. public, că
am deschis mare deposit

de instrumente medicale, legători, pentru vătămări, fâșii de legat pânțele, suspensorii, precum și articli optici, ca: ocheanuri pentru teatru și tabere militare și tot felul de ochielari

în ARAD, piața Andrásy Nr. 22.

Se roagă pentru binevoitorul sprijin cu stimă:

Deutsch Mihály.

NOU

Mare magazin de specialități din Paris.

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vie, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voui vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată, precum și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis“ și „Rupestris-Monticola“.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu metoda cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Battyhányi nr. 13. Telefon 410.

Cine e bolnav!

Oleul-Reuma de Băile-Ercu-lane a lui **Dr. Arányi** foarte renumit, el ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiționat și cu siguranță vindecă

! reuma, cursoarea și podagra. !

Este recomandabilă la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, scrântitură, durere de urechi, tuit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzut cu îndrumare pentru întrebuințare punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane. Sticla de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioasă. — Se poate căpăta numai la pregătitorii:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.

La comanda prin poste pentru espediție și ladă se compută 40 fl. La comandă mai mare de 6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Alianța

Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrată exclusiv de
maiestrii aradani

**mare asortiment de perdele,
diferite covoare și couverturi**

din scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maiestrii, punem la dispoziția
onoratului public.

**Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai
favorabile.**

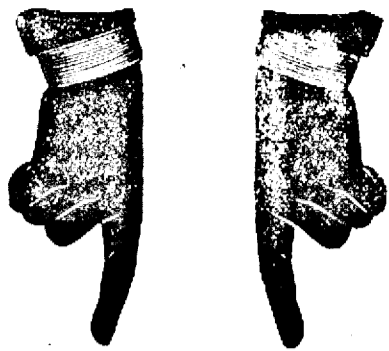
Cu planuri servim gratuit!

Cu planuri servim gratuit!

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11

Nu mai este boală de porci

dacă vei comanda vestitul
praful de nutreț
din Seghedin.

Promovează apetitul porcilor, le curăță mâțele, prin ce
capătă sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngră-
șatul, după folosință porcii nu se mai îmbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fl. și 1 cor. La comanda mai mari
mai ieftin. Revanzătorii au scăzământ la preț.

Se poate procura exclusiv la
Zenke Zoltán, Szeged.

Nu mai este incuietură de șezut!

S'a gătat cu durerea de stomac și cu lipsa de apetit,
dacă vei comanda preparatul meu de licor din plante ce
întărește stomacul:

Barátital.

O sticlă familiară mare 4 coroane; 10 sticle mici 5 co-
roane; 1 sticlă 80 fleri.

Preparator: ZENKE ZOLTÁN, SZEGED.

De oarece contra perturbărilor de stomach și contra
lipsei de apetit numai beutura D.Tail „Barátital” mi-a fo-
losit, mă rog să-mi trimite cât mai curând 100 sticle cu
rambursă.

Törökszentmiklós, 5 Noembrie 1905.

Garami Zsigmond, dir. la școala civilă.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine
voește se cruțe timpul, cine nu voește se
fie espus la vre-o boală de piele, acela
se rade

cu „RASOL“
sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de
30 de ori, 2-40 Cor. In provincie 3. Cor.
plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu
mandat postal mai scump cu 20 fl. Pregă-
tește și trimite

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vanzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea
părului

„RASOLIN“ -ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. In provincie 2-50
Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu
mandat postal e mai scump cu 20 fl. Uni-
o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

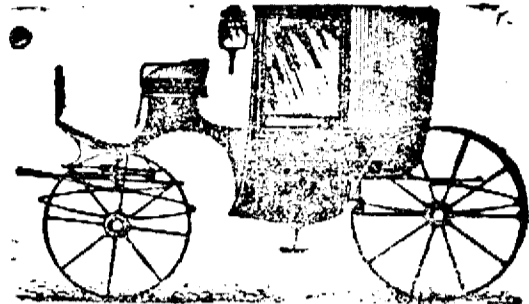
CIMBALMĂ

se poate căpăta în rate și pe lângă pre-
țuri moderate, trimițând cataloge mari ilus-
tate. — Numai la mine se poate căpăta
»Școala« de cimbalnă, după care poate
învăța foarte ușor ori și cine și fără pro-
fesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fl.,
a III-a 3 cor. 60 fl. După trimiterea ba-
nilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalnă și de muzice
M a k ó (casa proprie).

In mai multe expoziții premiat cu primele premii.

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie

Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
avantajoase

căruțe folosite, în schimb (shalton cu acoperiș
și fara acoperiș, sănii, etc. etc.)
Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

Muzica de casă a viitorului e

HARMONIUM

care și până aci a cucerit saloanele celor mai distinse
cercuri sociale. Unde este pian la casă, acolo numai atunci
va fi completa harmia, dacă în fața lui va fi și un **harmonium**.

Intre harmonii cel mai escelent e

Harmonium Aeol,

pe care îl reprezintă singura și cea mai
veritabilă, solidă și avantajoasă firmă
a lui

Reményi Mihály

fabricantul muzicalielor pentru Acade-
mia reg. ung. de muzică.

Nu cumpărați deci harmonii

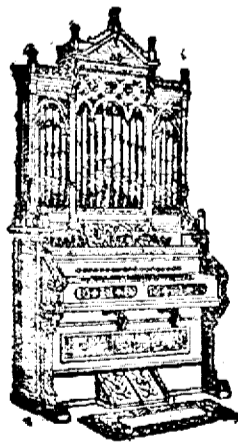
până n'ați văzut catalogul nou ilustrat a firmei REMÉNYI,
care se trimite gratis și franco din BUDAPESTA, VI., str.
Király nr. 58 Tr.

Harmonium Aeol e cel mai acomodat pentru
școale, coruri, capele, biserici, fiind că tonul e ase-
menea întru toate tonului Organelor și le poate perfect
suplini. **Piane și pianne** noi și folosite se ca-
păta dela 180 florini în tot felul de preț.

Renovări prin meșteri specialiști cu prețuri mo-
derate.

Epistoalele de recunoștință se pot vedea.

Telefon 87—84.

AVIS

Aduc la cunoștința onor. public din
Arad și jur, că am eșit din prăvălia fir-
mei PICK ERNŐ, unde am funcționat
mai mulți ani de-a rândul și în prima
lunei Septembrie am fondat o noauă pră-
vălie de pânzături și alți articlii de acest
soi, pentru moda de bărbați și femei, sub
firma

Klein Sándor

în ARAD, Salacz-utca nr. 1, lângă libră-
ria lui H. Bloch.

Cu stima:
KLEIN SÁNDOR.

Strămutare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei cumpărători că prăvălia mea de pe strada Deák Ferencz nr. 36 — Arad am strămutat-o pe strada Deák Ferencz nr. 7,

unde de altfel având prăvălie, în garnitură de salon, salon bărbătesc, cele trebuincioase pentru un prânzător modern, dela prețul cel mai ieftin până la cel mai scump, și la dorință efectuesc în modul cel mai prompt. Vă rog, ca bunăvoința de până acum se o păstrați și pe viitor. Cu deosebită stimă

VARGA JÁNOS

TAPESIER

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 7.

— Magazin de jaluzii cu automat. —

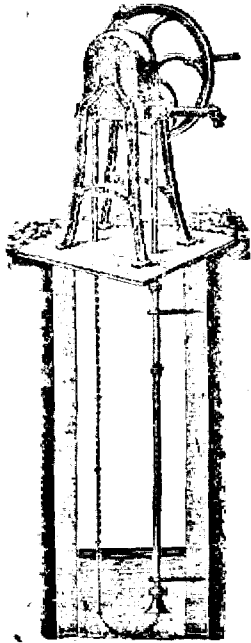
Pompă cu lanț „Victoria“

este cea mai perfectă pompă cu lanț.

Se poate folosi până în afunzime de 20 metri.

Teve de aramă țincuită cu lanț

la dorință cu astupuș capac, precum arată figura.

Mănată de un om
dă 5000 litre de apă
într'ro oaă.

Prețul unui aparat
pentru afunzime de 3 metri

	Cu copac	Fără copac
	cor.	cor.
>	140	160
>	155	175
>	170	190
>	185	205
>	200	220
>	215	235
>	230	250
>	245	265
>	260	280
>	275	295
>	290	310
>	305	325
>	320	340

De vândut la

GYŐZŐ BÉLA ÉS TÁRSA

specialiști de pompe și smârcuri

BUDAPEST, V., Báró Aczél-u. 3, lângă Vigszínház imediat.

Telefon-nr. 469.

Telegr.-a tr.: „Grüner-Varga“

Grüner és Varga Szeged

Cheque-cont la Posta Ungară 16.308. la cea Autriacă 99.408. — Giro-cont la Banca Austro-Ung.

Manufactura de cânepă, in și jută.

To felul de ștreanguri de cânepă, ștreanguri de sârmă, Gurtni, vadră din cânepă, ață de țesut (sfoară), cânepă și călți. Dresni, saci, poneve, pânză juta pentru pachetare. Articoli pentru economii: ștreanguri pentru căruțe, mreją de acoperit caii, hamace (pat).

SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copil, legături pentru snopi.

COLUMBIA

escelent mijloc contra pișcăturilor de insecte și țintari.

Prețul, împreună cu fluiditățile aparținătoare, 1 cor. 20 fil.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect în potrirea diareii copiilor.

◆◆◆◆ Bucata cu 10 fileri. ◆◆◆◆

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyay Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Fondat la 1898.

Fondat la 1898.

SPĂLĂTORIA DE ALBITURI

a lui

GROSZ FERENCZ

ARAD, Heim Domokos-utca 1.

Primește spre curățit cămăși, gulere manghete, haine de gală, vesminte de dame, perdele, și haine de bal, fără var de clor și cu prețurile cele mai ieftine.

Albite în chip admirabil și surprinzător.

Primește comande din provincă spre curățire haine și albituri.

În loc la dorință hainele se aduc de acasă și se și duc acasă fără atare preț separat.

Pedagogi și teologi au favor de preț.

FONDATĂ LA 1900.

NAGY PÁL

Pictor, vopsitor de primul rang în SZEGED.

PRIMEȘTE: Pictare și măltuire de biserici, castele, edificii corăspunzător cerințelor moderne în execuție artistică. Table de prăvălii pregătesc în execuția cea mai bună și ieftină pe lângă răspundere de 5 ani. — Planuri fac gratuit.

Cu stimă:

NAGY PÁL.

Primul institut de asigurare în caz de serviciu militar ca societate
sub patronajul Alteței Sale ces. reg. Archiducele Iosif

Budapest, IV., str. Váci nr. 34.

P. T.

Avem onoare a vă aviza, că reprezentanța noastră din Arad am încredințat-o

dlui Kaufmann Sándor, piața Boros Béni nr. 7

și rugăm pe deaproapele nostru să onoreze reprezentanța noastră cu încrederea de până acum.

Budapesta, luna Sept. 1906.

Cu deosebită stimă:

Első Biztosító Intézet katonai szolgálat esetére mint szövetkezet

Tot acolo se caută agenți serioși.

Deschidere de restaurant și berărie.

Am onoare a aviza onor. public, că

am preluat

RESTAURANTUL văduvei Mirtl József

din strada Lipót nr. 11.

Culină bună ungurească și
beuturi bune.

Primesc abonamente lunare.

Cu deosebită stimă:

SHELL PÉTER,
restaurantier

Molnár Antal

măsar
Arad, Part-u. nr. 4 (Casa proprie).

Se recomandă onor. public pentru pregătirea a ori-ce fel de
lucrări de lemn aparținătoare acestei branșă, precum:

mobile de alcouri, de prânzătoare, de salon, de cuină,
de grădini și de vile,

precum și spre pregătirea aranjamentelor de prăvălii,
de birouri, de portale și ori-ce fel de lucrări pentru bi-
serici și alte edificii publice.

Comandele se efectuează prompt pe lângă prețuri convenabile și
garanță.

— Desemne și modele chimice se trimet la cerere. —

Am onoarul a aduce la cunoștința P. T.
public, că încheindu-mi anii de studiu și de praxă
la 1 Octomvre am deschis în Arad
Z-inyi-utca nr. 1 (casa institutului de econo-
mii »Takarékpánztári épület») corespunzător ce-
rințelor moderne

un atelier de pictură de firme

▼▲▼▲ de biserici ▲▼▲▼

portrete și de embleme.

Provocându-mă la experiența de ani în branșă
aceasta, afirm cu credință, că lucrările în pri-
vința executării vor concura cu atelierile cele
mai dintâi, cea ce dovedesc și distincțiile mele
de cl. I-ă. Am toată credința, că serviciul ieftin
și prompt îmi vor da tot posibilul, ca să corespund
întru toate dorințelor preanonatului public.

Rugându-mă de tot sprijinul, sunt cu deplin
respect

Korény József

pictor de biserici și firme.

Câștig lateral ușor și splendid.

Pentru familii și dame.

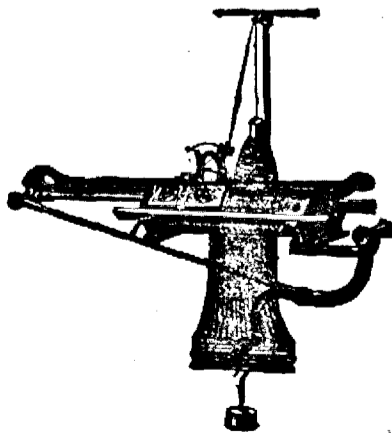
Nici la o casă să nu lipsească
originala mașină de
împletit „STYRIA“.

Preț-curenturi gratis.

Condițiuni avantajoase de plătire!

Reprezentanța executivă pentru Ungaria:

FÓGL J. L.
BUDAPEST, VI, CSENGERI-UTCZA 54.

Publicare pentru înscrieri la școală!

Pe durata sezonului de înscrieri.

Fischer Simon

ARAD,
Szabadság-tér
* nr. 12 *

Mare prăvălie de rufe.

Intre măcelarii Glück și
* Koch *

Catalog de prețuri senzațional de ieftine.

Pentru copii clasă separată.

Gravate pentru copii!

Gravate de spălat (ciucur)	10 cruceri.
" " " regatta	15 cr.
" " mătasă	25 "
" " " regatta	25 "
" " " plastron	29 "

Cămăși pentru copii!

Cămăși călcate albe	95 cr.
" din șifon veritabil	1.05 "
" " " cu piept moale	1.25 "
" de tot fine	1.45 "
Gulere și mangette de calitate foarte bună.	

Pălării pentru copii!

Pălării de toamnă	75 cr.
" negre și colorate	98 "
" mai fine	1.25 "
" elegante	1.35 "
" cu căptușală de mătasă	1.50 "

Căciuli pentru copii!

Căciuli de sport din pânură coțcată	35 cr.
" " " " " vinată	50 "
" " " " " cheviot	65 "
" de matroz din materie vinată și roșie	75 "
" din mătasă	1.15 "

Ploiere pentru copii!

Ploier din croise	95 cr.
" " clott	1.15 "
" " canelab	1.45 "
" " șerge	1.60 "
" " mătasă	1.75 "

Batiste pentru copii!

Batiste ilustrate	05 cr.
" din șifon alb	08 "
" " pânză	11 "
" " " mai fină	14 "
" " batist colorat	15 "

Ghiozgone (tașcă) de școală!

Ghiozgone din pânză cernită	35 cr.
" colorate cu chipuri	45 "
" din pânză sculită de apă	50 "
" " materie bună trainică	60 "
" " piele	75—1.50 "

Giorapi pentru copii cu patentă, făcuți de robii!

Giorapi cu preți după mărime.	
" patent de calitate bună	12—27 cr.
" " " diamant negru	19—38 "
" " " cu călcăi dublu	27—45 "
" " " de cea mai bună calitate	32—57 "

Deosebiți articlii pentru copii!

Nadrugi cu țitiori de gummi	19—35 cr.
Briceag cu plesele de os alb și șur	20—30 "
Perii pentru dinți	10—25 "
Portmoneu de bani din piele	10—50 "
Calamare de buzunar patent	25—50 "

Clasa modei de bărbați. Catalog ieftin!

Rufe albe bărbătești!

Cămăși colorate cu pept moale	1.15 cr.
" din șifon cu pept piquet	1.35 "
" " sephir englez colorate	1.45 "
" de tot fine cu asept damast	1.65 "
" speciale vârgate drapa	1.75 "

Pălării bărbătești noutăți!

Pălării bărb. de calitate bună	1.25 cr.
" " " mai sigură	1.50 "
" " " colorate și negre, formă nouă	1.75 "
" " " elegante, fină de lână	2— "
" " " cele mai fine de iepure	2.50 "

Ploiere pentru bărbați!

Ploiere de croise	1.15 cr.
" bune din clott	1.35 "
" " trainice din canela	1.50 "
" " din mătasă gloria	1.75 "
" " " fină	1.95 "

Năframe pentru bărbați în deposit uriaș!

Năfrâmi de batistă frumoase	11 cr.
" " regatta	19 "
" " mătasă	25 "
" " " regatta admirabile	35 "
" din " curată	50 "

Diferiți articli de modă pentru bărbați!

Mare asortiment de batiste, bucata	19—25 cr.
Țititoare de nadrugi de cal. bună	35—50 "
Legătore de cioapi " " "	39—50 "
Mulțime de nasturi pentru magnette	25—50 "
Ismene de köpper, calitate bună	95 "

Giorapi bărbătești!

Giorapi de macco culoare naturală	19 cr.
" colorați și negri, părechia	25 "
" vârgați de modă	29 "
" special, de cel mai nou model	35 "
" din ață curată	45 "

Clasa modei pentru dame.

Rufe albe femeiești!

Cămăși fem. din șifon, decorate cu broderie	85 cr.
" de madipul cu broderie minunată	1.15 "
" din pânză fină brodată cu mâna	1.50 "
" " batist franc. colorate	1.75 "
" " pânză de rumburg ptr trouseau	2.00 "

Diferiți articli de modă pentru femei!

Ploiere pentru dame	1.75 cr.
Brăue de mătasă negre și în colori	50—95 "
" " " cu gummi " " "	95—1.50 "
Giantă de piele mai nouă	45—1.90 "
Gravate de mătasă și gulere.	

Giorapi pentru femei!

Giorapi legați negri și în colori părechia	35 cr.
" după cea mai nouă modă cu vargi	39 "
" din ață curată	50 "
" " flor negru	65 "
" " " de tot fin	95 "